

ŽARKO MULJAČIĆ

(SPLIT, 1922. - ZAGREB, 2009.)

Ovog je ljeta, 6. kolovoza 2009. godine, brojne prijatelje, kolege, bivše studente i sve one poštovatelje koji ga nisu imali sreće osobno poznavati, ali su ga dobro znali preko ogromnog broja objavljenih enciklopedijski svestranih naslova, zatekla vijest o smrti profesora Žarka Muljačića. Počevši od prvih znanstvenih koraka, koje je kao mladi profesor činio u bogatom i znanstveno provokativnom dubrovačkom Državnom arhivu, svoj je zavidan opus neumorno i uvijek istom svježinom i žarom beskrajno znatiželjnog istraživača, stvarao preko šezdeset godina. Koliko je bila živa ta njegova intelektualna svježina i istraživački zanos, pa i u doslovno posljednjim godinama života, najbolje je sam profesor iskazao u predgovoru knjizi *Iz dubrovačke prošlosti* (Matica hrvatska, Zagreb, 2006.), djelu koje skuplja 19 njegovih članaka objavljenih od 1953. do 1995. godine od reda vezanih uz dubrovačku političku, pravnu, pomorsku, gospodarsku i književnokulturnu povijest. On, naime, tamo kaže, "kao da je još u čudu" (prikladno je to formulirao Orsat Ligorio u svom oproštajnom pozdravu s uglednim lingvistom, *Dubrovnik*, 3, 2009.), a ja bih dodao: poput iznenađenog djeteta nečim što je neočekivano tako brzo došlo i prošlo: "Kad sam u siječnju 1950., kao netom imenovani mlađi arhivist, došao prvi put u Dubrovnik, nisam mogao slutiti da ću s hrvatskom Atenom ostati ne samo obiteljski (moja supruga Ita i sin Ante rođeni su u Dubrovniku), nego i znanstveno trajno vezan."

Da je i u posljednjim danima života ostao zaneseni romanist, što je pored ostalih filoloških i kulturoloških interesa prvenstveno bio, neka posvjedoči činjenica da je još 2008. godine (dakle godinu dana prije smrti) nagrađen Nagradom "Josipa Jurja Strossmayera" za knjigu *Problemi manjinskih jezika u romanskim državama u Europi*, što je publicirana tek nekoliko mjeseci ranije u Rijeci, te da su još neki naslovi srodne tematike pokojnog profesora još uvijek u tisku.

Žarko Muljačić rodio se 2. listopada 1922. godine u Splitu gdje je završio pučku školu i realnu gimnaziju. Nakon liceja, s već razvijenim inicijalnim interesnim vokacijama, u Zagrebu na Filozofskom fakultetu upisuje studij romanistike: talijanski i francuski jezik s književnostima. Pored spomenute prirodne vokacije budućeg znanstvenika, u Zagrebu je imao sreću slušati tada najbolje lingviste i filologe ne samo u ovom dijelu jugoistočne Europe već i mnogo šire. Uče ga jedan Petar Skok (1881.- 1956.) u ono vrijeme, a i danas, usudio bih se reći, neprijeporan svjetski autoritet u romanistici i balkanistici, te klasični filolog i indoeuropeist Antun Mayer (1883.- 1957.) čije ime u znanstvenim krugovima nije bilo mnogo manje poznato i štovano. U talijansku filologiju, često promatranu kroz vizuru kulturno-jezične povijesti Dalmacije i osobito Dubrovnika, uputio ga je profesor Mirko Deanović (1890.-1984.) osnivač zagrebačke talijanistike koju je u to vrijeme i vodio. Urođenoj širini njegovih interesa, koji se upravo zbog prirodne inklinacije do kraja karijere nisu u nekom definitivnom smislu uže kanalizirali, svakako je pridonio i krug ljudi koje je, osim spomenutih velikana najuže vezanih za njegov studij, mogao slušati, s kojima se družio i koji su mu, a tu mislim na one približno njegove dobi,

predstavljali neku vrstu pozitivne pa i poticajne kompeticije. Spomenimo samo Frana Čalu (1927.-1993.) i Vojmira Vinju (1921.-2007.).

Iz grupe starijih romanista izdvojio bih Josipa Jerneja (1909.-2005.), od kojeg je zasigurno mogao mnogo naučiti na najužem lingvističkom planu, te Petra Guberinu (1913.-2005.), neupitnog autoriteta na područjima fonetike i stilistike. U vrijeme njegova studiranja, a i kasnijeg kraćeg službovanja u Zagrebu, na slavistici Filozofskog fakulteta predavali su Josip Hamm (1905.-1986.) i Ljudevit Jonke (1907.-1979.), što je za profesora Muljačića, koji je u svojim romanskim studijama uvijek tražio dodirne točke s hrvatskim idiomima, svakako bilo veoma korisno.

No, u vrijeme pune znanstvene zrelosti, za njegovo bavljenje velikim pitanjima talijanistike, romanistike i na kraju opće lingvistike i filologije na globalnoj razini, kada je znao nakratko "zanemarivati" pitanja povezana s jezičnom i kulturnom poviješću našeg podneblja, pored već spomenutog Petra Skoka, važnu je ulogu morao odigrati i ugledni akcentolog Stjepan Ivšić (1884.-1962.). Naime, ova dva velikana hrvatske filologije, školovana na historijsko-komparativnoj paradigmi pristupa jezičnim pitanjima, čiji su učitelji bili redom mladogramatičari bez ostatka, među prvima su kod nas počeli sumnjati u bezprijekornost teorije beziznimnih pravila u jezičnim promjenama, a koju su već neko vrijeme svijetu obznanili Ferdinand de Saussure, Roman Osipović Jakobson i drugi u Europi, odnosno Leonard Bloomfield i Zellig Harris u Americi.

Vezavši se upravo na njihove kritičke osvrtne na otočentesknu povijesno-teorijsku vertikalu, Žarko Muljačić se, zajedno s nešto mlađim kolegama kao što su kroatist Dalibor Brozović (1927.-2009.), svestrani filolog Radoslav Katičić (1930.) i drugi, našao u temelju, nazovimo ga tako, hrvatskoga strukturalističkoga kruga.

Stekavši diplomu iste se godine, 1947., zapošljava kao gimnazijski profesor u Puli. Nakon dvije godine službovanja vraća se u Split da bi se i u tamošnjoj gimnaziji (1949. - 1950.) okušao kao srednjoškolski profesor. No, već ga 1950. nalazimo u Državnom arhivu u Dubrovniku gdje ostaje do 1953. Razlog tako kratkom zadržavanju u rodnom gradu daje nam naslutiti sam profesor. U već spomenutom predgovoru piše: "Moj kasniji mentor, prof. Mirko Deanović, dao mi je tada razumjeti da bih mogao postati njegovim asistentom, ako u Dubrovniku nađem temu koja bi mogla prerasti u disertaciju." Uz pomoć starijih kolega, kao što je npr. Vinko Foretić (1901.-1986.), u dubrovačkom Arhivu se malo pomalo razvija njegov interes i za povijesne teme s kojima će nerijetko izlaziti iz strogih filoloških okvira. Njegovi su publicirani radovi sve češći. Posljednja potpuna bibliografija radova od onih prvih 1947. pa do profesorovog 80. rođendana objavljena je 2002. godine u 51. godištu *Zadarske smotre*, te 2003. u splitskom časopisu *Mogućnosti* (1/3), a temelji se na bibliografijama koje su sastavili: za razdoblje od 1947. do 1986. godine Wolfgang Schweickard, za razdoblje od 1987. do 1993. August Kovačec i Vojmir Vinja, te za razdoblje od 1994. do 2002. sam profesor.

Rad na izradi kataloga arhiva dubrovačke obitelji Basiljević-Gučetić bit će temeljem one teme doktorske disertacije o kojoj mu je govorio prof. Deanović, dok će mu, sveukupno gledajući, trogodišnji rad u arhivu omogućiti prikupljanje značajne građe koja će mu u kasnijim lingvističkim istraživanjima biti od velike koristi. Tome valja pridodati i upoznavanje jednog specifičnoga korpusa, koji će od

njega tražiti specifične metode i tehnike istraživanja (spomenimo samo poznavanje paleografije i klasičnih jezika), što će mu u kasnijoj karijeri omogućiti svu onu širinu i svestranost tema, pristupa i pogleda, koju kod njega bez izuzetka ističu svi kolege, štovatelji i objektivni biografi.

Sljedeći vrlo važan korak u životu i karijeri profesora Muljačića bit će imenovanje za asistenta na zagrebačkoj talijanistici 1953. Odjeci rada u dubrovačkom Državnom arhivu još se uvelike osjećaju. Njegova doktorska disertacija *Tomo Basiljević-Bassegli, predstavnik prosvjećenja u Dubrovniku*, obranjena 1955. i objavljena 1958., odrazom je njegova ondašnjeg zanimanja za kulturnu i književnu povijest Dubrovnika. No, rad na Katedri za talijanski jezik, koji naravno neće nikada u potpunosti ugasiti njegovo zanimanje za najšira kulturološko-povijesna pitanja, preusmjerit će mu interese prema proučavanju lingvističkih problema, odnosno problema koje nameće studij talijanskog jezika. Čini se da mu jedan takav nastavni "diktat službe" i nije preteško pao, budući da već 1956. iz njegova pera izlazi sveučilišna scripta *Uvod u studij talijanskog jezika*, kao najava budućih aktivnosti.

Ni u Zagrebu se Muljačić neće dugo zadržati. Političkom, ali za Zadar pa i ukupno priobalje, vrlo korisnom odlukom, 1955. Sabor osniva, u sklopu Zagrebačkog sveučilišta, Filozofski fakultet u Zadru, prvu takvu ustanovu izvan glavnoga grada. Koliko je to moglo značiti jednoj sredini višemilenijski bogate kulturne i ine povijesti, pa i vrlo stare sveučilišne tradicije (Generalni studij Dominikanskog reda iz kraja XIV. stoljeća među najstarijim je sveučilištima na svijetu), koja se tih godina tek počela buditi iz kome II. svjetskog rata, ne treba niti govoriti. Profesor Muljačić je u prvoj grupi nastavnika koji će raditi na teškom pionirskom poslu organizacije nastave te svih drugih znanstveno-nastavnih, ali i infrastrukturnih aktivnosti koje moraju stajati u temeljima ustroja svake, a osobito nove visokoškolske ustanove. Godine 1956. biran je u zvanje docenta, a svojim je nastupnim predavanjem "O nekim zadacima naše romanistike", da tako kažemo, trasirao put novoj hrvatskoj Katedri za talijanski jezik i književnost, na čelu koje će biti godinama. Za izvanrednog profesora biran je 1961. a od 1965. u zvanju je redovitog profesora. Predaje talijanski jezik, romansku i opću linguistiku. Njegov je doprinos važan i na razini organizacije i unapređivanja rada cijelog Fakulteta, a to se osobito odnosi na razdoblje u kojem je uspješno obnašao funkciju dekana. No, taj je njegov dolazak na čelo jednog Odsjeka koji je tek trebalo izgraditi, pored silnih poteškoća koje nosi svaki početak, imao i neke dobre strane. Osim prirodne nadarenosti, velike ljubavi i silne volje za posao u kojem je već za boravka u Dubrovniku pa i u Zagrebu značajno unapredovao, u Zadru je u svakom drugom smislu bio na samom početku. Znanstvene lingvističke literature gotovo da nije ni bilo. Ono što danas s ponosom zovemo knjižnicom Odjela za talijanistiku, naprosto nije postojalo. Sve se moralo nabavljati, koliko i kako se moglo. Prof. Muljačić je i na organizaciji i katalogizaciji knjižnice iskoristio sve znanje koje je do tada stekao i u Dubrovniku i u Zagrebu, tako da je današnja knjižnica Odjela prilično bogata i još uvijek, na temeljima koje je upravo on postavio, vrlo uspješno funkcionira kao jedna od rijetkih koja svoje knjige, naravno unutar sustava centralne knjižnice Sveučilišta, ljubomorno čuva u vlastitim prostorima.

Ovaj početak iz samoga početka na njega je poticajno djelovao i na znanstvenom planu. Neopterećenost starim školama i već utabanim metodološkim stazama i

provjerenoj literaturi, koju je za sobom ostavio u Zagrebu, prof. Muljačić se (zajedno sa svojim zadarskim kolegama koji su se nalazili u istoj situaciji), naravno ne bez kritičkog pristupa novo postavljenim lingvističkim problemima i metodološkim principima, svesrdno upustio u istraživanje svega onog što se na području romanske i opće lingvistike i filologije u tom trenutku dešavalo u svijetu. Koliko su ta ne baš sjajna poratna vremena dopuštala, kroz sve mogućnosti kontakata s kolegama (epistolarna korespondencija s vodećim lingvistima u svijetu, pedantno praćenje svega onog što se iz struke objavljivalo, te ustrajni odlasci na stručne i znanstvene skupove i kod nas i u inozemstvo) nastojao je kretati se u središtu svjetskih filoloških zbivanja. Rezultat takve informiranosti i ažurnosti, ali i već spomenutog rada na starim tekstovima, koje mu je omogućio rad u Državnom arhivu u Dubrovniku, jest jedno od prvih važnijih djela, njegova habilitacija "Dalmatski elementi u mletački pisanim dubrovačkim dokumentima 14. stoljeća. Prilog raguzejskoj dijakronoj fonologiji i dalmatsko-mletačkoj konvergenciji", (Rad JAZU, 327, Zagreb, 1962.), koju je javno obranio 1960. Ovaj je njegov rad fundamentalno značajan upravo zbog metodološki osuvremenjenog pristupa proučavanju dalmatističke problematike. Naime, prof. Muljačić, promovirajući metodološke pravce koje kao značajnu novost donosi strukturalizam, nekritički ne odbacuje sva ona postignuća koja je u lingvistiku donijela "stara", historijsko-komparativna paradigma. I to je onaj početak puta kojim je zanastvenik Muljačić krenuo prema samom vrhu suvremene svjetske lingvistike, pozvavši pritom na taj put i mlađe hrvatske lingviste. Najavu budućeg berlinskog angažmana na području sociolingvistike profesor će vrlo rano obznaniti u kraćoj, ali važnoj studiji "Nova klasifikacija romanskih jezika i dalmatski" (*Radovi Naučnog društva NR Bosne i Hercegovine*, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, 20, 1963, 77.- 96.). U njoj će naznačiti temeljne argumente o neprihvatljivosti teze o statičnosti klasifikacije pozicije jezika s jedne strane, odnosno odnosa jezika i dijalekata s druge strane, što će kao teorijsko metodološki pristup usavršavati i dotjerivati do kraja života.

Među njegovim temeljnim doprinosima talijanskoj lingvistici, ali i općoj lingvistici, jest sveučilišni priručnik (udžbenik) *Opća fonologija i fonologija suvremenog talijanskog jezika*. Predavajući fonologiju na tada matičnom fakultetu u Zadru, te na poslijediplomskom studiju lingvistike u Zagrebu, profesor ostaje dosljedan svojoj profesionalnosti, temeljitosti i pedantnosti pa je ta svoja predavanja, kako bi studentima olakšao studij, ukoričio već 1964. u spomenuti priručnik, koji je zbog skromne grafičke izvedbe u svom vanjskom aspektu više nalikovao skripti. Koliko je priručnik temeljito, pouzdano i kompetentno donosio fonološku problematiku, kao precizno artikuliranu lingvističku disciplinu, nedvojbeno govori podatak da je već 1969., uz neke dopune, knjiga izašla i na talijanskom jeziku i to u izdanju jedne od najpoznatijih svjetskih lingvističkih edicija izdavačke kuće Il Mulino u Bologni. Uslijedit će i drugo hrvatsko izdanje, sada već puno bolje opremljeno, te već 1972. odnosno 1973. i drugo talijansko izdanje u dva posebna sveska: *Fonologia generale* i *Fonologia della lingua italiana*. Još jednom zadivljuje gotovo savršeno besprijeekorna i temeljita bibliografska obaviještenost autora, što je njegov priručnik učinilo standardnom literaturom na mnogim europskim i svjetskim sveučilištima gdje se ova materija predaje i proučava. Iscrpljivanje podataka vezanih za građu kojom se bavi gotovo bez ostatka te sistematičnost njihove prezentacije, osobine su priručnika *Introduzione allo studio della lingua italiana* (Einaudi, Torino,

1971.) kojima je prof. Muljačić još jednom zadivio brojne kolege i zadužio mnoge studente i istraživače diljem svijeta. Osobito se to odnosi na neiscrpan izvor znanstveni selekcionirane bibliografije, što znači da je za talijaniste knjiga postala nešto od čega se u svom radu ni u jednom trenutku ne treba odvajati.

Nikada do kraja zadovoljan učinjenim, profesor je upravo spomenuti *Introduzione* desetak godina kasnije iskoristio kao polazište za metodološki obnovljenu i bibliografski sustavno ažuriranu knjigu *Scaffale italiano. Avviamento bibliografico allo studio italiano* (Firenze, 1992.).

Kada se zna da su našeg profesora i ovako krajnje sintetično navedena temeljna djela uvela u najuži krug svjetski poznatih i priznatih romanista, pretpostaviti bi bilo da je tzv. "male", domaće teme, kojima se bavio početkom karijere, Muljačić zanemario. Međutim bila bi to kriva pretpostavka jer se i za vrijeme "zadarske faze" i kasnije redovito vraćao već obrađivanim, ali i novim romanskim temama vezanim uz Dalmaciju i osobito uz Dubrovnik. U tom smislu istaknimo samo njegov izuzetno važan doprinos u rasvjetljavanju prosvjetiteljske i predromantičke percepcije koju je Europa stvarala o Dalmaciji i Hrvatskoj, a koju je profesor sustavno raščlanio, temeljito proučivši sve ono što je kroz dotada nepoznatu korespondenciju ostavio opat Alberto Fortis. Njegov dragocjeni rad na toj problematici sakupljen je i objavljen 1996. u izdanju Književnog kruga u Splitu u studiji *Putovanja Alberta Fortisa po Hrvatskoj i Sloveniji (1765-1791)*. Sve to vrijeme piše brojne recenzije, osvрте i prikaze, te priopćenjima, koja su uvijek izazivala neupitan interes i znanstvenu znatiželju stručne javnosti, često sudjeluje na domaćim i inozemnim znanstvenim skupovima. Svojim se čitateljima obraća na svim većim europskim jezicima. Osim toga godinama je bio aktivnim članom ili pak vanjskim suradnikom najuglednijih europskih filoloških časopisa. Pa ga tako nalazimo kao člana uredništva bolonjske revije *Lingua e stile*, te kao savjetnika i suradnika za epohalno važan *Lexikon der Romanistischen Linguistik*. Suraduje i u *Revue de Linguistique Romane* gdje, u više priloga, objavljujući iscrpnu bibliografiju vezanu za dalmatski (bibliografija obuhvaća radove objavljene od 1906. do 1996.), značajno pridonosi razvoju i sustavnosti dalmatističkih studija.

U zadarskom je razdoblju svom znanstvenom opusu pridodao dvjestotinjak bibliografskih jedinica iznimno širokog tematskog spektra. U njima se, pored bavljenja "velikim" romanskim jezicima, njegov interes susreće i s onim "manjim" kao što su to npr. furlanski ili okcitanski te neki drugi idiomi. Osim širine njegove znatiželje, bavljenje manjim jezicima, koji su negdašnju veličinu jezika svjetske književnosti danas zamijenili statusom *patois* idioma, uvelike je išlo u prilog njegovoj kasnije temeljito uređenoj teoriji povijesno-sociološki uvjetovanog fluktuacijskog relativizma "malih", "srednjih" odnosno "velikih" jezika. Nisu brojni znanstvenici koji su u petnaestak godina objavili toliki broj raznorodnih i visoko vrijednih izvornih znanstvenih prinosova.

Ma koliki da je ugled naš profesor već za vrijeme boravka u Zadru stekao u svijetu, ništa manji ga nije pratio ni u domaćim krugovima. To se osobito odnosi na nastavnike Fakulteta i Katedre koje je osnovao i koji su ga, kao nastavnika i znanstvenika, ali i kao čovjeka, najbolje poznavali. Autor ovih redaka koji se, na njegovu žalost, tek nakon odlaska profesora Muljačića iz Zadra uključio u rad

zadarske talijanistike, često je znao od njih slušati rečenice poput one kako se treba strukom baviti i više od vremena koje imamo na raspolaganju, ako se želimo makar donekle približiti profesoru. A i sam je kasnije studentima govorio kako se iskreno nada da se među njima krije neki budući Muljačić, misleći pritom na budućnost Katedre.

No, u jednom je trenutku, čini se, profesor Muljačić prerastao okvire male sveučilišne sredine kakva je bila ona zadarska, i to je odredilo vrhunac njegove karijere nastavnika i znanstvenika. Izborom za profesora romanske lingvistike na Freie Universität u Berlinu, godine 1972. odlazi iz Zadra. U Njemačkoj susreće sociologa Heinza Klossa i pobliže se upoznaje s njegovom teorijom geneze i klasifikacije germanskih jezika. Berlinska će ga faza zapravo vratiti problemima sociolingvistike koje je već kao mladi znanstvenik osjećao. Pomnom će kritikom uspjeti osuvremeniti Klossovu teoriju, koju danas neki zovu "Kloss-Muljačić Modell", a njene će modele adekvatno primijeniti na romanske jezike, te ju definitivno promovirati i izvan Njemačke. Rezultat te faze možemo definirati kao relativistički pristup pitanju statusa jezika i dijalekata, a koju je zasnivao ne samo na temeljima kritike Klossove teorije, već i na davno naznačenim vlastitim postavkama dinamičke klasifikacije jezika. Temeljne principe te njegove relativističke teorije, u kojoj se doduše naziru i utjecaji Brunija, Varvara i nekih drugih, u osnovnim crtama možemo naći u radu koji je 1996. pod naslovom "Za relativistički pristup u proučavanju geneze i povijesti romanskih jezika", objavio u zagrebačkom časopisu *Suvremena lingvistika*, 22, sv. 1-2., str. 465-481.

Uz posebnu povelju rektora berlinskog Slobodnog sveučilišta, časti koja se dodjeljuje samo najzaslužnijima, prof. Muljačić 1988. odlazi u zasluženu mirovinu. To naravno nije niti izbliza kraj njegove karijere znanstvenika, koju će do 1997. nastaviti u Berlinu. Povratkom u domovinu 1998. za mjesto svoga boravka bira Zagreb gdje će nastaviti predavati na tamošnjem poslijediplomskom studiju. Tih će godina obnoviti privatne i profesionalne veze s rodnim Splitom, ali i sa Zadrom, koji mu je u značajnoj mjeri obilježio životni put. Još su bili živi odjeci domovinskog rata, a zadarski su dodiplomci i poslijediplomci još jednom mogli, makar povremeno slušati njegova predavanja, a autor se ovih redaka iz susreta u susret s profesorom uvjeravao da se ne radi samo o "strogom", znanošću zaokupljenom i uvijek ozbiljnom sveučilišnom profesoru svjetskog ugleda, već i često vrlo duhovitom i na smijeh i šalu spremnom "običnom" čovjeku i prijatelju.

Do kraja života njegova je bibliografija dostigla broj od sedamstotinjak jedinica od kojih treba izdvojiti dvadeset knjiga. Ako tome pribrojimo aktivno sudjelovanje na više od 150 međunarodnih kongresa, te mnoga predavanja koja je kao gostujući profesor držao na europskim i svjetskim sveučilištima, ne čudi što su mu dodjeljivane brojne domaće i strane nagrade, počasti i odlikovanja. Pokušajmo navesti tek ona najpoznatija. Već 1964. za njegov nesebični trud oko osnivanja talijanistike u okviru Filozofskog fakulteta u Zadru, ali i za znanstveni doprinos, dodijeljena mu je Godišnja nagrada grada Zadra, da bi se takvo priznanje ponovilo 1971., ali sada na republičkoj razini u vidu nagrade Božidar Adžija. Dobitnik je 1992. Povelje Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a kao kruna domaćih priznanja doći će 1999. odlikovanje Reda Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića.

Ni Republika Italija nije propustila odati priznanje velikom znanstveniku i promicatelju talijanskog jezika i kulture. Za izniman doprinos talijanistici u Pisi mu je dodijeljena međunarodna nagrada Galileo Galilei, a dobitnik je jednog od najviših državnih priznanja Italije *Commendatore dell'Ordine al Merito della Repubblica Italiana*.

Iako su mu sva nabrojena priznanja (kao i još poneka koja smo iz neznanja ili neopreza vjerojatno ispustili) mnogo značila, kao struci do kraja predanom lingvistu, pisac ovih skromnih redaka vjeruje da mu je najviše značila ukazana mu čast da 1969. promovira velikog Romana Jakobsona u počasnog doktora Zagrebačkog sveučilišta. Takvo što pripadne samo najvećima.

Ime Žarka Muljačića uvršteno je u važne domaće i strane leksikone, a kolege i bivši studenti posvećivali su mu zbornike i časopise. Tako su profesorovi kolege 1987. u Njemačkoj izdali zbornik *Romania et Slavia Adriatica. Festschrift für Žarko Muljačić*, dok su mu hrvatski kolege i bivši studenti iz Zagreba 1993. posvetili dvobroj časopisa *Suvremena lingvistika*, a zadarski kolege, u Razdjelu filoloških znanosti, 21. broj svojih *Radova*. Impozantan znanstveni opus omogućio je prof. Muljačiću isto tako impozantan međunarodni ugled vrhunskog intelektualca, a time i mjesto u uglednim lingvističkim asocijacijama i akademijama. Bio je član Società Linguistica u Rimu i Società di Glottologia u Pisi. U Francuskoj sudjeluje u radu tamošnjih lingvističkih društava, ali i u Societas Linguistica Europea sa sjedištem u Parizu. Bio je dopisni član HAZU, Accademia della Crusca u Firenci te Accademia Nazionale dei Lincei u Rimu.

Profesor Žarko Muljačić sahranjen je u Dubrovniku. Njegov su odlazak s tugom primili obitelj, prijatelji i kolege. Naša znanost trpi veliki gubitak, ali i s ponosom baštini profesorova teško mjerljiva znanstvena postignuća i jasno trasirane putove razvoja hrvatske i svjetske romanistike i filologije.

Valter Tomas